

[**συνέντευξη**] Ο καθηγητής Γεώργιος Μπαμπινιώτης μιλά στη «Ν»

Προσωπικός ο αγώνας για ποιοτικό λόγο

Του Γιώργου Σ. Κουλουβάρη
gkoul@nautemporiki.gr

Το «Λεξικό παραγώνων και συνθέτων της Νέας Ελληνικής. “Τα παιδιά και τα εγγόνια” των λέξεων της γλώσσας μας» (εκδ. Κέντρο Λεξικολογίας), το ένατο λεξικό του καθ. Γ. Μπαμπινιώτη, περιλαμβάνει 64.000 παράγωγα και σύνθετα σε κύρια επιλεγμένα λήμματα, 4.300 ομάδες συνθέτων, 350 σχόλια και 300 διαγράμματα. Προσφέρει άμεση, εύγλωττη και πραγματικά εκπληκτική εικόνα του θησαυρού των λέξεων της γλώσσας μας και βοηθά να καταλάβουμε πώς δημιουργούνται λέξεις από άλλες λέξεις.

Κύριε καθηγιά, τι σας οδήγησε στη συγκεκριμένη έκδοση;

«Είναι κάτι που έλειπε από την ελληνική λεξικογραφία για μια γλώσσα όπως η ελληνική, η οποία και’ ερχοκίν προσφέρεται για μια συνολική θεώρηση του λεξιλογικού φάσματος κάθε λέξης. Το να έχεις μια άμεση θεώρηση των ομορριζών, των συνθέτων και των παραγώνων των λέξεων της ελληνικής είναι ο μόνος τρόπος για τον κοινό αναγνώστη να αποκτήσει μια συνολική εικόνα της δύναμης που κρύβει η λέξη. Όσο καλά και αν γνωρίζουμε τη γλώσσα, δεν συνειδητοποιούμε πάντοτε το εύρος και τις πραγματικές διαστάσεις κάθε λέξης ως οικογένεια. Τα παιδιά, τα εγγόνια, τα διοέγγονα, τα τριέγγονα και οι απόγονοι γενικώς κάθε λέξης μέσα από τα παράγωγα, τα σύνθετα και τα παράγωγα των συνθέτων γίνονται αισθητά μόνο από ένα τέτοιο λεξικό. Αυτός είναι ο λόγος που συντάχθηκε αυτό το ένατο λεξικογραφικό παιδί μου».

Έχετε πει πως με αυτό το ένατο «παιδί» σας ολοκληρώνετε τις λεξικογραφικές προσεγγίσεις της ελληνικής. Τι περιλαμβάνουν τα επόμενα εκδοτικά σχέδιά σας;

«Ήδη δουλεύω στην τελική του μορφή ένα άλλο σημαντικό έργο που ήθελα να αφιρώ ως γλωσσική παρακαταθήκη: μια Σύγχρονη Σχολική Γραμματική, όπου περιγράφω, αναλύω και εξηγώ τη δομή και τη λειτουργία της ελληνικής γλώσσας, τη Γραμματική και το Συντακτικό μαζί, με τον προσωπικό τρόπο που με διακρίνει ως δάσκαλο και μελετητή της γλώσσας μας. Θεωρώ

Κυκλοφόρησε το ένατο Λεξικό του καθ. Γ. Μπαμπινιώτη.

απαραίτητο συμπλήρωμα του λεξιλογικού οπλισμού, που διαθέτει ο καθένας μας (εμπλουτισμένο μάλιστα με την αναδρομή στα λεξικά μου), την κατανόηση και αξιοποίηση του γραμματικοσυντακτικού μηχανισμού με τον οποίο κτιζεται κάθε φράση, κάθε πρόταση, κάθε παράγραφος, κάθε κείμενο στη γλώσσα μας.

Έχετε ανησυχίες για τη σημερινή χρήση της ελληνικής γλώσσας; Πώς βλέπετε να σκιαγραφείται το μέλλον της;

«Όλοι μας και εγώ μαζί δεν πρέπει να μεμφισμούμε και να οδύρομεθα για τη χρήση της γλώσσας μας (πως έχει εξαθλωθεί, πως θα καθεί κλπ.), αλλά ούτε βεβαιώς και να εφησυχάζουμε ότι δεν υπάρχει κανένα πρόβλημα. Πρέπει όπως και όσο μπορεί ο καθένας μας, “αδιαλείπτως”, κατά την Παύλεια έκφραση, να μεριμνούμε και να παλεύουμε ως “προσωπικό αγώνισμα” του καθενός να εξασφαλίσουμε ποιότητα στον λόγο μας, που ως “λόγος” είναι μαζί και η γλώσσα μας και η σκέψη μας.

Ο γλωσσολόγος συνειδητά αποφεύγει να κάνει και “τον προφήτη” της γλώσσας! Ερευνά, μελετά, σπουδάζει τη γλώσσα διά βίου. Αυτό που μπορώ να πω μετὰ λόγου γνώσεως είναι ότι η γλώσσα μας δεν κινδυνεύει. Χρειάζεται απλώς ένας αγώνας όλων μας (σχολείο, γονείς, μέσα εν-

μέρωση κ.λπ.) για καλύτερη ποιότητα στη χρήση της γλώσσας μας».

Πώς θα σχολιάζατε τον πολιτικό λόγο στη χώρα μας;

«Ο πολιτικός λόγος στη χώρα μας θα αποκτήσει ένα ενδιαφέρον που σήμερα δεν έχει, αν ποτέ καταστεί ελάχιστο ή λιγότερο προβλέψιμος στο περιεχόμενο και τη γλωσσική του δόλωση. Αν μπορεί ποτέ να λειτουργήσει δημιουργικά, χωρίς στιγνές ιδεολογικές εξαρτήσεις που καταλήγουν σε γλωσσικές αγκυλώσεις και εκφραστικές δουλειές. Δεν είναι τόσο ότι οι πολιτικοί μας υστερούν στη γνώση της γλώσσας, όσο ότι τη χρησιμοποιούν κρυπτικά ή συγκαλυπτικά, όχι αποκαλυπτικά, καθιστώντας τον λόγο τους “ξύλινο”, απελπιστικά προβλέψιμο στην πρόσληψή του και, ως εκ τούτου, μηδενικού συχνά ενδιαφέροντος».

Ζούμε σε μια δύσκολη εποχή. Ποιος ο ρόλος της γλώσσας μας; Μπορεί να συμβάλει στην έξοδο από αυτή την πολυδιάστατη κρίση;

«Μόνο η παιδεία -σε συνδυασμό με ό,τι άλλο θετικό επιτευχθεί στην οικονομία- μπορεί μακροπρόθεσμα να αποσοβήσει την κρίση στην Ελλάδα. Τα λόγια της κορυφαίας μορφής του Νεοελληνικού Διαφωτισμού, του Αδαμάντιου Κοραή, είναι και σήμερα αίρια: “Τρόπον μεταβολής της Ελλάδος από την εις την οποίαν ευρίσκεται κατάστασιν την σημερινον ούτ’ εστοχάσθην ποτέ ούτε στοχάζομαι δυνατόν άλλον παρά την παιδείαν. [...] Έξω τούτου του μέσου της αναγεννήσεως της Ελλάδος, αν ήναι κανέν άλλο [...] το στοχάζομαι και άδικον και ανόητον”».

[SID:10648710]